

Mfv.I.10.365/2011/7.szám

A Kúria a dr. Vörös Gábor ügyvéd által képviselt felperesnek a dr. Szüts Ágnes ügyvéd által képviselt alperes ellen munkaviszony megszüntetése jogellenességének megállapítása és jogkövetkezményei iránt a Fővárosi Munkaügyi Bíróságnál 5.M.5246/2008. szám alatt megindított és másodfokon a Fővárosi Bíróság 49.Mf.632.667/2010/4. számú ítéletével jogerősen befejezett perében az említett másodfokú határozat ellen a felperes által benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Kúria a Fővárosi Bíróság 49.Mf.632.667/2010/4. számú ítéletét hatályában fenntartja. Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek - tizenöt napon belül - 100.000 (egyszázezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget. A le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

I n d o k o l á s :

A felülvizsgálati eljárásban is irányadó tényállás szerint a felperes egy gazdasági társaság értékesítési igazgatójaként pályázta meg az alperes P.K.SZ.I. igazgatói állását. A felek között a munkaviszonyt megelőző tárgyalásokon négy éves külföldi kiküldetésről volt szó. A 2001. augusztus 9-én aláírt munkaszerződés szerint a felperest 2001. szeptember 1-jétől október 14-éig a b. K.K.E.F.O.I.-n, majd október 15-étől kiküldöttként a P.K.SZ.I.-n foglalkoztatták igazgató munkakörben, határozatlan idejű munkaviszonyban. A felperesre is alkalmazandó vezérigazgatói utasítás 5. § (5) bekezdése szerint az alperesnél a kiküldetés általános időtartama - eltérő megállapodás hiányában - négy év volt. A munkáltató a munkaszerződésben azonban rögzítette, hogy jogosult a munkavállalót indokolás nélkül a külföldi munkavégzési helyről visszahívni.

Az alperes a 2003. május 15-ei keltezésű intézkedésében 2003. július 17-ével felmentette a felperest az igazgatói feladatok ellátása alól, és az állomáshelyéről indokolás nélkül véglegesen visszarendelte. Hazautazására 2003. július 18-án került sor. A felperes ezt követően betegállományban, majd szabadságon volt, amelynek leteltét követően az alperes 2004. február 4-ei rendes felmondással a munkaviszonyát 2004. március 13-ával megszüntette. Az indokolás csoportos létszámcsökkentésre és arra hivatkozott, hogy a felperest a képzettségének megfelelő munkával nem tudják ellátni. A felperes 2004. március 9-én fordult keresetével a bírósághoz, kérve a rendes felmondás jogellenességének megállapítását, ennek jogkövetkezményei alkalmazását, elmaradt juttatásai megfizetését. A Fővárosi Munkaügyi Bíróság a 2006. április 6-ai keltezésű 30.M.1440/2007/27. számú közbenső ítéletében megállapította, hogy a hazarendelés és a rendes felmondás jogellenes. A felperes munkaviszonya a közbenső ítélet jogerőre emelkedésével szűnik meg. A Fővárosi Bíróság a 2007. február 2-ai keltezésű 49.Mf.634.389/2006/4. számú közbenső ítéletében a hazarendelés jogellenességére vonatkozó ítéleti megállapítást

mellőzte, egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyva megállapította, hogy a felperes munkaviszonya 2007. február 2-án szűnik meg. A Legfelsőbb Bíróság a 2008. március 5-én kelt közbenső ítéletében a hazarendelés jogellenességét illetően helybenhagyta az elsőfokú ítéletet, egyebekben a másodfokú ítéleti rendelkezést nem érintette. Megállapította, hogy a felperes munkaviszonya az alperes P.K.SZ.I.-nek igazgatói munkakörére jött létre. E szerint nem kiküldetésben, külszolgálatban dolgozott, hanem a munkaszerződéses munkakörét külföldi munkavégzési helyen látta el a felek érvényes és teljesezésbe ment megállapodása alapján. Az Mt. 13. § (3) és (4) bekezdése alapján az Mt. 82. § (1) bekezdésébe ütközött a perbeli munkaszerződés, amely a megállapodásban foglalt munkakörtól való egyoldalú megfosztást, és a munkavégzési hely egyoldalú munkáltatói módosítását kötötte ki. Következésképp ez a kikötés semmis, ezért az indokolás nélküli egyoldalú hazarendelés munkáltatói intézkedés jogellenes. Ebből következik a rendes felmondás és azon felmondási ok jogellenessége is, mely szerint a felperes részére képzettségének megfelelő munkakör nem volt felajánlható. A létszámcsökkentés pedig a felperes eredeti munkakörét nem érintette, ezen felmondási indok tehát nem valós. A jogerős közbenső ítélet alapján a munkaügyi bíróság előtt folytatódó eljárásban a felperes az Mt. 100. § (4) bekezdés alapján bruttó 5.848.428 forint és nettó 4.506.816 forint, azaz 12 havi átlagkeresetnek megfelelő összegben kérte kárártalány megfizetésére kötelezni az alperest elmaradt munkabér, végkielégítés, felmondási időre járó átlagkereset, devizakompenzáció, betegszabadságra járó elmaradt munkabér, rendkívüli munkavégzés ellenértéke, önkéntes nyugdíjpénztári tagdíj megfizetése mellett. A Fővárosi Munkaügyi Bíróság 30.M.1440/2004/38. számú ítéletében a munkaviszony jogellenes megszüntetéséhez kapcsolódóan kötelezte az alperest elmaradt munkabér kamatokkal történő, 3 havi átlagkeresetnek megfelelő kárártalány, felmondási bér, nyugdíjpénztári hozzájárulás kamatokkal történő megfizetésére a felperes keresetének részben helyt adva. A Fővárosi Bíróság 55.Mf.631.304/2008/6. számú részítéletével a munkaügyi bíróság ítéletének a devizakompenzáció és a rendkívüli munkavégzés ellenértékének megfizetésére irányuló keresetet elutasító rendelkezését helybenhagyta, ezt meghaladóan az elsőfokú bíróság ítéletét a fellebbezett részében hatályon kívül helyezte, az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és új határozat hozatalára utasította. A Legfelsőbb Bíróság a Fővárosi Bíróság részítéletét Mfv.I.10.137/2009/12. számú részítéletével a felülvizsgálati kérelemmel támadott rendelkezéseit illetően hatályában fenntartotta, egyebekben nem érintette. A Fővárosi Munkaügyi Bíróság a kijavított 5.M.5246/2008/26. számú ítéletével a felperes keresetének részben helyt adva kötelezte az alperest 2.418.093 forint elmaradt munkabér-különbözet és kamatai, a jogellenes felmondás jogkövetkezményeként 31.917.451 forint elmaradt munkabér és kamatai, valamint 6 havi átlagkeresetnek megfelelő 6.301.326 forint kárártalány és 450.000 forint perköltség

megfizetésére. A felperes ezt meghaladó keresetét elutasította. A jogalap tárgyában hozott jogerős közbenső ítéletekre utalva rögzítette, hogy a felperest 2007. február 2-áig a jogellenes felmondás jogkövetkezményeként az általa betöltött igazgatói munkakörhöz tartozó járandóságok megilletik az Mt. 100. § (6) bekezdés alapján. Az elmaradt munkabér összegszerűsége tekintetében az alperesi állásponttal szemben a felperes érvelését osztotta, miszerint adott esetben a felperesnek járó devizaellátmány, illetve ellátmánypótlék munkabérnek minősül. Ennek figyelembevételével számította ki az Mt. 151. § (1) bekezdés, illetve a 151/A. § szerint a felperest 2003. június 6-ától 2004. március 13-áig terjedő időszakra megillető munkabér-különbözetet, valamint az Mt. 100. § (6) bekezdés szerint a jogellenes felmondás következményeként 2004. március 14-étől 2007. február 2-áig terjedő időre járó elmaradt munkabért, levonásba helyezve a máshonnan megszerzett jövedelmet. Ez utóbbinál nem vette figyelembe a felperes által tulajdonolt cégekből származó „tőkejövedelmet”, mert a jogszabály helyes értelmezése szerint csak munkajövedelem számítható be. Részben találta alaposnak a felperes átalánykártérítés iránti igényét. Mérlegelte, hogy a jogellenes felmondásig 3 évnél rövidebb ideje állt fenn a felperes munkaviszonya, amire figyelemmel legfeljebb 2 havi átlagkeresetre tarthatott volna igényt. Azt is értékelte, hogy az alperes nem csupán a felmondással, hanem az ennek alapjául szolgáló hazarendeléssel is jogsértést követett el. Ezen túlmenően már a munkaszerződés megkötésekor is rosszhiszeműen járt el: a felperes ugyanis úgy szüntette meg a magas fizetéssel járó korábbi munkaviszonyát, hogy az alperes biztosította őt a perbeli munkaviszony tartós fennmaradásáról. Az alperes legalább 4 éves kiküldetési időt ajánlott, ennek ellenére a munkaszerződést nem ilyen tartalommal szerkesztette meg. A felperes hazarendelésekor az alperes nem adott elegendő időt arra, hogy a további elhelyezkedéséről a korábbi bérszínvonala megőrzésével gondoskodhasson. Mindezen körülményeket mérlegelve 6 havi átlagkeresetnek megfelelő összeget talált arányban állónak az alperesi jogsértés és annak következményei súlyával. Alaptalannak ítélte a felperes Mt. 92-93. § és 95. § rendelkezéseire alapított 2 havi végkielégítés és további tizenöt nap felmondás időre járó átlagkereset iránti igényét is. A mindkét fél fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Bíróság 49.Mf.632.667/2010/4. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta, kötelezte az alperest a felperes javára az elsőfokú ítéletben meghatározott összegben felül végkielégítés címén 2.100.442 forint, további felmondási időre járó munkabér címén 525.111 forint és ezeknek 2007. február 2-ától a kifizetésig járó törvényes késedelmi kamata megfizetésére. Az alperest terhelő elsőfokú részperköltséget 802.000 forintra felemelte, egyebekben az elsőfokú ítéletet helyben hagyta. Kötelezte az alperest a felperes javára 863.000 forint másodfokú részperköltség megfizetésére. A másodfokú bíróság

alaptalannak találta mindkét fél fellebbezését az átalánykártérítés mértéke tekintetében, miután az elsőfokú bíróság helyesen mérlegelte az eset összes körülményeit, és az így meghatározott joghátrány mértékével kapcsolatban jogszabálysértés nem volt megállapítható. Iratellenesnek találta a felperes fellebbezési érvelését, miszerint az elsőfokú bíróság nem vette figyelembe a munkaszerződés megkötésének körülményeit, és nem értékelte kellő súllyal a jogellenes hazahívást és annak következményeit. Ezekre ugyanis az ítélete indokolásában részletesen kitért. A felperes ugyanakkor csak állította, kétséget kizáró módon nem bizonyította, miszerint az alperes „gondoskodott arról”, hogy a K.-ba, illetve a M.T. Rt.-hez ne vegyék fel. Ugyanezt találta megállapíthatónak a felperes fellebbezési kiegészítésben előadott, az elsőfokú ítélet meghozatala óta előállt új körülményre nézve. A felperes ugyanis hivatkozott az alperes és az I.K.S. Kft. között létrejött megbízási szerződésre, amely szerint az alperes a felperesről és családjáról adatokat gyűjtetett azzal a céllal, hogy az így megszerzett információk felhasználásával „megzsarolja” a munkaügyi perben. Ezzel összefüggésben a másodfokú bíróság rámutatott arra, hogy az átalánykártérítés, mint a jogellenes munkaviszony megszüntetés jogkövetkezménye a munkaviszony Mt. 100. § (5) bekezdés szerinti megszűnésével, azaz az adott esetben 2007. február 2-ával válik esedékessé. Ez azt jelenti, hogy az összegszerűséget ezen időpontig bezárólag bekövetkezett események értékelése alapján kell meghatározni. Az adott esetben a hivatkozott megbízási szerződést 2007. május 18-án, azaz a jogerős ítélettel megállapított munkaviszony megszűnését követő (2007. február 2.) időpontban kötötték, így a felperes megfigyeltetését az átalánykártérítés mértékénél nem lehetett értékelni. A másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bíróság döntésével és indokaival az elmaradt munkabér, illetve munkabér-különbözet tekintetében.

Alappal sérelmezte ugyanakkor a felperes fellebbezésében a 2 havi végkielégítés és további tizenöt nap felmondási időre járó munkabér iránti igénye elutasítását és a perköltség megállapítását. A felperes a felülvizsgálati kérelmében kérte a jogerős ítéletnek az átalánykártérítés mértékére vonatkozó rendelkezése „megváltoztatásával” az alperest 12 havi átalánykártérítés megfizetésére kötelezni. Hivatkozása szerint az eljáró bíróságok nem a maga folyamatában, egységében értékelték az ügyet. Egyes felhozott bizonyítékokat nem a javára, hanem az ellenére értékelték (a fennállt munkaviszony hossza), vagy nem kellő súllyal értékelték (a munkaviszonya két lépcsőben történő megszüntetése, megfosztás a jogorvoslati lehetőségtől), vagy egyáltalán nem vettek figyelembe (folyamatos törvénysértés és nyomásgyakorlás a munkaviszonya fennállása alatt, a munkabéréből történő jogtalan levonás, több millió forint munkabér és egyéb járandóság jogtalan visszatartása, külföldön tartózkodása alatt K.-ban zajló járvány idején ő és családja biztonságának veszélyeztetése, valamint a zsarolási célból megrendelt illegális megfigyeltetés). A figyelembe nem vett

bizonyítékok esetében nem tettek eleget tételes indokolási kötelezettségüknek sem. Az így megállapított kárártalány mértéke nem áll arányban az eset összes körülményével, az elkövetett munkáltatói jogsértés súlyával és annak következményeivel, ezért az Mt. 100. § (4) bekezdésébe ütközik. Hivatkozása szerint szakmai pályafutása szempontjából „felbecsülhetetlen erkölcsi kárt” okozott az alperes azzal, hogy kevesebb mint 2 év külföldi munkavégzés után - a minimálisan ígért 4 év helyett - jogellenesen hazarendelte, a munkaviszonyát megszüntette. Ebből minden potenciális munkáltató csak arra a következtetésre juthat, hogy a felperessel valami nem volt rendben. Ezzel az alperes tönkretette a szakmai jóhírét. Nem vették azt sem figyelembe, hogy a konkrét esetben egy speciális szakmáról van szó, amelyben az átlagosnál sokkal nehezebb elhelyezkedni. Nem kellően értékelték az alperesi jogsértést, mert az annyira súlyos volt, hogy még a másodfokú Fővárosi Bíróság sem ismerte fel a hazahívás jogellenességét. Az alperes már a munkaszerződés megkötésekor tudatában volt annak, hogy az indokolás nélküli hazahívás jogellenes, és alkalmazta is ezen kitételt a munkaviszonya megszüntetésekor. A jogsértés további súlyosságát bizonyítja, hogy a perben két jogalappal és tíz különböző jogcímen támasztott kereseti kérelem tárgyában kérte az alperes elmarasztalását. A bíróság is „két részben”, külön a jogalap és külön az összecszerűség tárgyában hozott döntést. Az alperes 9 hónapon keresztül, 2003. május 15. és 2004. február 4. között megfosztotta attól a lehetőségtől, hogy a munkáltatói döntéssel szemben jogorvoslattal élhessen, hiszen a hazahívással már felmondta a munkaviszonyát, de a rendes felmondást csak 2004. február 4-én kézbesítette annak ellenére, hogy már a hazahívás pillanatában tudta, hogy nem kívánja továbbfoglalkoztatni. Emellett az alperes gyakorlatától eltérően rendkívül rövid időt biztosítottak a hazaköltözésre, így elzárta azon lehetőségtől, hogy P.-ben munkát találjon. Nem értékelték a bíróságok, hogy az alperes 2002. nyarától tudatosan, szisztematikusan ellehetetlenítésére törekedett: a munkavállalóit megillető juttatásokat szándékosan megvonta tőle (13. havi fizetés, önkéntes nyugdíjpénztári hozzájárulás), nyomást kívánt rá gyakorolni, hogy önként szüntesse meg a jogviszonyát. E körben hivatkozott arra, hogy alaptalan szóbeli vádakkal illetve már 2002. nyarán. 2002. szeptemberében az alperes gyakornokot küldött a pekingi irodába, aki rendszeresen jelentést tett róla. 2002. októberében meg kívánta változtatni a részmunkaidőben dolgozó felesége munkaidő-beosztását, hogy megnehezítse az iroda működését, így a felperes munkavégzését. 2002. áprilisa visszadátumozva kapta meg 2002. decemberében a munkaköri leírását, holott azt a munkaszerződés szerint azzal egyidejűleg kellett volna átadni. Jogellenesen eszközölt munkabér-levonást, és tartott vissza 2,4 millió forint munkabért. A munkáltatói kötelezettség elmulasztása miatt magának kellett intézkednie - családja p. járvány miatti biztonságba helyezése érdekében - gyermeke és felesége hazautazásáról, emiatt alaptalanul

részesítették őt és a feleségét írásbeli figyelmeztetésben. Egyáltalán nem értékelték a bíróságok a jogellenes hazahívásnak és felmondásnak a legsúlyosabb következményét, miszerint az alperes kettétörte töretlenül felívelő szakmai karrierjét, folyamatosan akadályozta az elhelyezkedését. Jogellenesen mellőzték a családja, barátai és az ő törvénytelen megfigyeltetése értékelését, holott az már 2006. júliusában megkezdődött. Az alperes ugyanis az I.K.S. Kft-től már ekkor árajánlatot kért. Nem értékelték a bíróságok, hogy az alperes a törvénytelen adatgyűjtés során megszerzett információkat felhasználta ellene a munkaügyi perben, hiszen az általa részben tulajdonolt cégek listáját a perben csatolta, és kérte az abból származó jövedelmet az elmaradt munkabérébe beszámítani. A felülvizsgálati eljárásban 2011. december 7-én csatolta a felperes előkészítő iratához mellékelve az I.K.S. Kft-től megrendelt, megfigyeltetésére vonatkozó bizonyítékait annak kezdő időpontjára, céljára, ő és családtagjai személyiségi jogait sértő voltára, terjedelmére, a beszerzett adatokra és annak felhasználására vonatkozóan.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályban tartására irányult. A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. §-ának (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A Kúria a felülvizsgálati eljárásban a Pp. 275. §-ának (1) bekezdésére tekintettel a rendelkezésre álló periratok alapján dönt, ezért bizonyítás lefolytatására, a felperes által a felülvizsgálati eljárásban csatolt okiratok értékelésére - ebben a rendkívüli jogorvoslati eljárásban - nem kerülhet sor. Nincs helye a bizonyítékok újra értékelésének, azaz felülmérlegelésének sem. Az ügy érdemét érintő jogszabálysértést a bizonyítékok kirívóan okszerűtlen és logikátlan, iratellenes, nem megfelelően indokolt mérlegelése valósíthat meg [Pp. 206. § (1) bekezdés, 221. § (1) bekezdés, BH.2001.197., BH.2002.29.]. A felülvizsgálati kérelemben hivatkoztak a fentiekre tekintettel jogszabálysértés megállapítására nem adtak módot. Az eljáró bíróságok az Mt. 100. § (4) bekezdését jogszerűen alkalmazva, azt a kialakult bírói gyakorlatnak megfelelően helyesen értelmezve, okszerűen mérlegelték a káráltalány mértéke meghatározásakor a felperes által a peres eljárásban hivatkozott körülményeket. A 2-12. havi átlagkereset közötti káráltalány mértékének megállapításánál a munkaviszony megszüntetését célzó munkáltatói intézkedést, a mulasztás körülményeit, annak jogsértő volta mibenlétét, és következményeit kell különösen figyelembe venni. Az Mt. 100. § (4) bekezdésben foglalt káráltalány ugyanis a munkaviszony megszüntetése jogellenességének jogkövetkezményeként illeti meg a munkavállalót. Ezért nem befolyásolja a munkáltatói jogsértés súlyát, hogy az eljáró bíróságok a jogalap vonatkozásában - a Pp. adta lehetőséggel élve - közbenső ítélettel döntöttek, és az sem, hogy a felperes hány jogcímen - köztük a munkaviszony megszüntetését megelőzően

keletkezett időszakra járó elmaradt juttatásokat kérve - terjesztett elő igényt a peres eljárásban. Annak sincs - a már értékelteken túl további - jelentősége, hogy a munkaszerződést nem az előzetes ajánlatnak megfelelő szöveggel kötötték meg. A munkaszerződésnek azon kitételét, amely a munkáltatónak biztosította az indokolás nélküli visszahívás lehetőségét - jogszerűen - értékelték abból a szempontból a bíróságok, hogy ezen jogellenes kikötés alkalmazásával került sor a felperes munkaviszonyának megszüntetésére. Figyelemmel voltak továbbá ezen visszahívás körülményeire, a hazautazásra biztosított időkeretre, ezzel összefüggésben az elhelyezkedési lehetőségek szűkülésére, a minimálisan ígért külföldi tartózkodás időtartamának be nem tartására.

A munkaviszony fennállta alatti időtartamra vonatkozó munkadíjból származó, valamint az átlagkereset számításából eredő elszámolási vita a munkaviszony megszüntetésével jelen esetben nem hozható összefüggésbe.

A kárártalány mértékének megállapításánál csak bizonyított tények, körülmények szolgálhatnak alapul. Jogszerűen rögzítette a jogerős ítélet, hogy a felperes elhelyezkedését meggátoló munkáltatói magatartás a perben nem nyert bizonyítást, így nem volt értékelhető sem.

A felperes megfigyeltetésével kapcsolatos körülmények értékelését is jogszerűen mellőzték, miután azok - függetlenül az Mt. 100. § (5) bekezdésben foglalt, a bíróság által megállapított munkaviszony megszűnési időponttól (2007. február 2.) - nem a munkaviszony megszüntetését eredményező munkáltatói intézkedéssel függtek össze. A felperes nem bizonyította továbbá, hogy az alperes „kettétörte” a karrierjét, és ezzel erkölcsi kárt okozott volna figyelemmel arra is, hogy a foglalkoztatás - az ajánlat szerint is - külföldi munkavégzésre és határozott idejű kinn tartózkodásra vonatkozott. A bíróságok pedig a mérlegelésnél csak egyik szempontként értékelték az alperesnél fennállt munkaviszonya időtartamát - a felperes javára értékelendő további körülmények mellett. Az eljáró bíróságok a munkáltatói munkaviszony megszüntetés jogellenessége körében a rendelkezésre álló adatokat, bizonyítékokat, a felek nyilatkozatait a Pp. 206. § (1) bekezdésének megfelelően, egybevetés útján, összességében értékelték, melyről a Pp. 221. § (1) bekezdésben foglaltaknak megfelelően indokolási kötelezettségüknek eleget téve jogszerűen számot adtak. A mérlegelésük megfelelt a logika szabályainak, nem minősült iratellenesnek vagy kirívóan okszerűtlennek. A megállapított kárártalány mértéke nem tekinthető aránytalannak a munkáltató munkaviszony megszüntetése során tanúsított jogsértésével, annak jogkövetkezményei súlyával. A fentiekre tekintettel a Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdés alapján hatályában fenntartotta.

Kötelezte a pereszes felperest a Pp. 78. § (1) bekezdés alapján az alperes felülvizsgálati eljárási költsége megfizetésére. A le nem

rótt felülvizsgálati eljárási illetéket az ügyben még irányadó 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 14. §-a alapján az állam viseli.

Budapest, 2012. február 22.

Dr. Tallián Blanka s.k. a tanács elnöke, Dr. Hajdu Edit s.k. előadó bíró, Dr. Mészárosné dr. Szabó Zsuzsanna s.k. bíró

A kiadmány hiteléül: Nné tisztviselő